

10. TRH PRÁCE

A. Zaměstnanci, uchazeči o zaměstnání, mzdy a náklady práce v národním hospodářství

(z údajů zjišťovaných z evidence ekonomických subjektů a administrativních zdrojů)

Údaje byly získány z šetření u ekonomických subjektů, resp. z administrativních zdrojů. Šetření se provádí v závislosti na počtu zaměstnanců buď plošným, nebo výběrovým zjišťováním. Při výběrovém způsobu zjišťování se dopočet na základní soubor provádí na všechny aktivní jednotky zařazené do Registru ekonomických subjektů ČSÚ (pokud není uvedeno jinak).

Údaje o počtu zaměstnanců, průměrných hrubých měsíčních mzdách a nákladech práce v tab. 10-1. až 10-3. a 10-6. byly čerpány z výsledků zpracování ročních statistických výkazů ČSÚ.

Zaměstnanost zjišťovaná šetřením u ekonomických subjektů, resp. z administrativních zdrojů je vyjádřena počtem pracovníků, za něž se považují zaměstnanci v evidenčním počtu ekonomických subjektů, soukromí podnikatelé a pomáhající rodinní příslušníci (pouze ti, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním). Tab. 10-1. až 10-6. poskytují informace o zaměstnancích, jejich mzdách a nákladech práce na zaměstnance.

Evidenční počet zaměstnanců zahrnuje osoby v pracovním, služebním nebo členském poměru (kde součástí členství je též pracovní vztah) k zaměstnavateli (dále jen pracovní poměr).

Průměrný roční evidenční počet zaměstnanců (ve fyzických osobách) je vypočten jako aritmetický průměr z dvanácti měsíčních průměrných počtů (vypočítávají se jako součet denních stavů dělený počtem kalendářních dnů v měsíci). Průměrný evidenční počet zaměstnanců **přepočtený** je přepočtem průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách podle délky jejich pracovních úvazků na zaměstnavatele stanovenou (plnou) pracovní dobu. Údaje o zaměstnancích, mzdách a nákladech práce v tab. 10-1. až 10-3. a 10-6. jsou uváděny na přepočtené počty.

Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Do mezd nejsou zahrnuty náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

Průměrná hrubá měsíční mzda v tab. 10-1. až 10-3. a 10-6. představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy v tab. 10-4. a 10-5. jsou vypočteny poměrením mzdy zaměstnance v daném roce s celkovým počtem měsíců, za které mzdu skutečně pobíral, tzn. že je odečtena doba nemoci a dalších nezaplněných nepřítomností v práci za daný rok.

Údaje o počtu zaměstnanců, průměrných hrubých měsíčních mzdách a měsíčních nákladech práce nezahrnují osoby vykonávající veřejné funkce (např. poslance, senátory, uvolněné členy zastupitelstev všech stupňů), soudce, ženy na mateřské dovolené, osoby na rodičovské dovolené (nepracující-li současně v pracovním poměru), učně, osoby pracující pro firmu na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, zaměstnance ekonomických subjektů statisticky nesledovaných.

Údaje v tabulkách o zaměstnancích, průměrných hrubých měsíčních mzdách a měsíčních nákladech práce se týkají ekonomických subjektů podnikatelské i nepodnikatelské sféry, tj. i organizačních složek státu, příspěvkových organizací částečně nebo státního či územních rozpočtů a neziskových institucí, a proto se liší od údajů o zaměstnancích a mzdách v kapitolách za jednotlivá odvětví, které zahrnují pouze podnikatelské ekonomické subjekty. Do odvětví jsou údaje členěny podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE), platné od 1. ledna 2008, která v uváděné úrovni plně odpovídá mezinárodní klasifikaci NACE Rev. 2.

Údaje v tab. 10-3. jsou členěny podle Číselníku institucionálních sektorů a subsektorů. Veřejný sektor zahrnuje nefinanční podniky veřejné, finanční instituce veřejné a vládní instituce. Soukromý sektor zahrnuje nefinanční podniky soukromé národní a pod zahraniční kontrolou, finanční instituce soukromé národní a pod zahraniční kontrolou, domácnosti (fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku) a neziskové instituce sloužící domácnostem. Údaje za rok 2010 jsou ovlivněny zpřesněním zařazení (podle převažujícího zdroje krytí provozních nákladů) a přesunem ekonomických subjektů mezi sektory nefinančních podniků a vládních institucí. Údaje roku 2010 nejsou proto plně srovnatelné s údaji předchozích let.

Měsíční náklady práce jsou náklady, které zaměstnavatel vynaložil na získání a výchovu zaměstnanců, na odměňování za práci a na zabezpečení sociálních potřeb zaměstnanců. Šetření se provádí u ekonomických subjektů všech odvětví bez ohledu na počet zaměstnanců. Údaje byly čerpány z výsledků zpracování ročního statistického výkazu ČSÚ.

Neumístění uchazeči o zaměstnání jsou občané trvale bydlící v příslušné oblasti, kteří nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu k zaměstnavateli ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost, a kteří požádali úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání.

Dosažitelní neumístění uchazeči o zaměstnání jsou evidovaní uchazeči (včetně občanů EU a EHP), kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, protože nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání.

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV) začalo tento nový ukazatel měsíčně zveřejňovat od listopadu 2012. Ukazatel nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřuje všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. Od ledna 2013 jsou zveřejňovány údaje pouze podle nového výpočtu.

V této části kapitoly plně nekorrespondují s definicemi a doporučeními ILO tyto ukazatele:

- průměrná hrubá měsíční mzda;
- neumístění uchazeči o zaměstnání;
- podíl nezaměstnaných osob.

Výše minimální mzdy v ČR podle zákoníku práce:

Datum účinnosti od	Výše minimální měsíční mzdy v Kčs/Kč
1. 1. 1992	2 200
1. 1. 1996	2 500
1. 1. 1998	2 650
1. 1. 1999	3 250
1. 7. 1999	3 600
1. 1. 2000	4 000
1. 7. 2000	4 500
1. 1. 2001	5 000

Datum účinnosti od	Výše minimální měsíční mzdy v Kč
1. 1. 2002	5 700
1. 1. 2003	6 200
1. 1. 2004	6 700
1. 1. 2005	7 185
1. 1. 2006	7 570
1. 7. 2006	7 955
1. 1. 2007	8 000
1. 8. 2013	8 500

Poznámky k tabulkám

Tab. 10-4. a 10-5. **Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy podle zaměstnání a věku**

Údaje v tabulkách vznikly sloučením výsledných databází výběrového šetření **Informační systém o průměrném výdělku MPSV (ISPV)**, které pokrývá **mzdovou sféru**, a administrativního zdroje **Informační systém o platu a služebním příjmu (ISP)** Ministerstva financí ČR, který plošně pokrývá **platovou sféru**. Průměrná mzda z těchto zdrojů není shodná s průměrnou mzdou z podnikových zjišťování ČSÚ (tab. 10-1. až 10-3. a 10-6.). ISPV a ISP poskytují informace o jednotlivých zaměstnancích, podniková zjišťování sledují evidenční počet zaměstnanců a objem mezd za celý ekonomický subjekt. Průměrná mzda z ISPV a ISP je vypočtena poměřením s placenou dobou zaměstnance (nezahrnuje se neplacená nepřítomnost v práci, např. pro nemoc apod.), nezahrnují se ale zaměstnanci s týdenním úvazkem kratším než 30 hodin, v podnikových zjišťováních ČSÚ je vypočtena poměřením s evidenčním počtem zaměstnanců (zaměstnanci s krátkodobou neplacenou nepřítomností jsou zahrnuti bez ohledu na délku jejich týdenního úvazku).

Od roku 2011 výsledky výběrově pokrývají celou zaměstnaneckou populaci v ČR, neboť jsou nově zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob. Tato změna znamená zvýšení reprezentativnosti statistických údajů. Výsledky předchozích let nebyly dopočtené na celé národní hospodářství, zejména nepokrývaly podniky s méně než 10 zaměstnanci, a tudíž výsledky nejsou v časové řadě zcela srovnatelné.

Medián představuje hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení; to znamená, že polovina hodnot mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián. Tento ukazatel lépe vypovídá o mzdové úrovni v dané kategorii než průměr.

Členění podle zaměstnání je zpracováno podle Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO), která byla zavedena s účinností od 1. ledna 2011.

V této kapitole jsou v částech A a B uváděny počty zaměstnanců, resp. zaměstnaných vycházející ze dvou různých zdrojů a způsobů zjišťování, z podnikového výkaznictví a z výběrového šetření pracovních sil prováděného u domácností. Vzhledem k tomu, že výsledky nevykazují vždy shodné počty osob, struktury a trendy, jsou v následující tabulce uvedeny podstatné rozdíly v pokrytí základního souboru.

Skupina	Podniková statistika (10A)	Výběrové šetření pracovních sil (10B)	
	zaměstnanci	zaměstnanci	podnikatelé
Populace 15+ v pracovním poměru	/	-	-
Populace 15+ obvykle bydlící v bytech	-	/	/
Ženy na mateřské dovolené	-	/	/
Osoby na rodičovské dovolené (RD – zahrnutý do zjišťování, ale nepovažovány za zaměstnané)	-	-	-
Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	-	/	x
Cizí státní příslušníci	/	-	-
Cizí státní příslušníci s obvyklým bydlištěm v ČR	/	/	/
Pracující mimo ČR	jen se sídlem podniku v ČR	/	/
Ozbrojené složky vojáci z povolání	/	/	x
Ozbrojené složky vojáci základní služby do r. 2004 vč.	-	/	x
Civilní vojenská služba do r. 2004 vč.	-	/	x
Uvolnění zastupitelé všech stupňů	-	/	x
Svobodná povolání	-	/	x
Domácí personál	-	/	x
Další pracovní poměr	vícenásobný	pouze druhý	pouze druhý

- / - pokryto
- - nepokryto
x - zápis není možný z logických důvodů

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prace_a_mzdy_prace
- www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zamestnanost_nezamestnanost_prace
nebo na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí ČR:
- www.mpsv.cz/cs/